

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Igazolványos tanítók sorsa.

A kultuszminiszterium ez évi 61.956. számú rendeletével azon tanítókat, kik az 1868. évi népoktatási törvény 133. szakasza értelmében oklevéllel nem bírnak, 1910. október 1-vel, amennyiben a nyugdíjintézetnek tagjai, *minimális* nyugdíjjal, ellenesetben pedig *nyugdíj nélkül* eltávolítja.

Az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács, amint az e hó 5-én megtartott közgyűlésén elfogadott nyugdíjrevizióra vonatkozó memorandumában az öreg tanítók védelmére kel, úgy most sem zárkózhatik el az elől, hogy az október 1-vel nyugdíjazandó öreg tanítók érdekében jogos igényeik megvédésére ne forduljon a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz s úgy ezeket, mint a nyugdíjintézetbe fel nem vett tanítókat különös figyelmébe ne ajánlja.

Fenti miniszteri rendelet szerint az 1875. évi XXXII. t.-c. 2. szakasza értelmében nyugdíjra csak az jogosított, aki a népokt. törvény szerint okleveles tanító. Ez igaz. De ugyan e szakasz következő pontja meg azt mondja: «nyugdíjra jogosítottak azon bár nem okleveles tanítók, kik az 1868. évi XXXVIII. t.-c. kihirdetésekor már rendes tanítókul alkalmazva voltak és azóta tanítói képességüket vagy *gyakorlatilag* az állami tanfelügyelő előtt, vagy valamely nyilvános képezdében letett vizsga által igazolták s erről bizonyítványt mutathatnak fel».

Az 1877. évi március 20-án kiadott 5716. sz. miniszteri körrendelet értelmében pedig felvették azon igazolványos, tehát oklevéllel nem bíró tanítók is, akik az 1868. évtől az 1875. évi XXXII. t.-c. életbeléptéig illetékes egyházhatóságai által az eddig divott gyakorlat szerint lettek alkalmazva, habár a népokt. törvény 133. illetve 102. szakaszának nem is tettek volna eleget. Ezen rendeleten kívül még jóval később kiadott miniszteri intézkedéssel is vettek fel tanítók a nyugdíjintézetbe.

Mindezt megerősíti a most kiadott miniszteri rendelet, mely a nem okleveles tanítóknak, ha a nyugdíjintézetnek különben tagjai, az

1893. évi XXVI. t.-c. értelmében *minimális* nyugdíjat biztosít.

Csakhogy e tanítóknak a törvény értelmében nem *minimális*, hanem olyan nyugdíj jár, melyet részükre az 1907. évi XXVII. t.-c. nyújt.

Mert sem nyugdíjtörvényeinknek, sem az 1893. évi XXVI. t.-c.-nek, sem az 1907. évi XXVII. t.-c.-nek nincs egy szakasza sem, mely kizárná azon tanítókat, akik ámbár oklevéllel nem bírnak, de tanítói képességüket az 1868. évi XXXVIII. t.-c., illetve az 1875. évi XXXII. t.-c. 2. szakasza értelmében hatósági bizonyítvánnyal igazolták s ennek alapján a nyugdíjintézetbe felvették.

Mivel pedig a nyugdíjintézetnek tagjai s illetékeiket befizették: őket nem az 1893. évi XXVI. t.-c. alapján, amely törvény egész terjedelmében hatályát veszítette, hanem az 1907. évi XXVII. t.-c. értelmében történt értékmegállapítások alapján a nyugdíjba beszámítható teljes fizetésük után a *maximális* nyugdíjjal kell ellátni, mert ellenkező esetben kénytelenek lesznek, ép a törvény értelmében, a közigazgatási bíróságnál oltalmat keresni.

Miért is, tekintettel arra, hogy ezen tanítóknak augusztus végéig nyugdíjaztatási kérvényüket be kell adni, szervezeti szabályzatunk értelmében a Tanügyi Tanács sürgősen keresse meg a vallás- és közoktatásügyi miniszter urat, hogy jelen rendeletről eltekintve, intézkedjék, hogy azon nem rendes oklevéllel bíró tanítókat, akik a f. évi október 1-vel nyugdíjállományba kerülnek, ne az 1893. évi XXVI. t.-c. értelmében, mely törvényt az 1907. évi XXVII. t.-c. 37. szakasza úgyszintén egész terjedelmében hatályon kívül helyezte, hanem az 1907. évi XXVII. t.-c. értelmében nyugdíjazza. Azon szerencsétlen tanítókat pedig, kik a nyugdíjintézetbe nem voltak felvehetők, de felettes hatóságaik engedékenységére őket évek hosszú során bizonyára nem érdemtelenül alkalmazta: öregségükre ne dobassanak koldusbotot az utcára, hanem számukra bizonyos évi kegydíj biztosítások a nyugdíjalapból.

Számborovszky Rezső.

Elmélkedések az együttes nevelés kérdéséről.

írta: Dr. W. Foerster.

II.

Az egész kérdés megvitatásánál természetesen nem szabad elfelejtetni azt, hogy a lányokat mindeztől sokszor csak szükségből vették föl a nevelő intézetekbe, t. i. azért, hogy a magasabb fokú női életpályákhoz szükséges ismereteket s bizonyítványokat megszerezhessék. Az együttes iskolázás ezen oka el fog esni, ha majd a nőnevelő intézetek is jobban tudomással lesznek a felsőbb női életpályák szükségletére s követelményeire. Azonban a női iskolatípusnak ezen szorosabb összekapcsolása a kenyérkereső nő érdekeivel több meggyőzőeséget régi nézetbe ütköztet; nevezetesen a nőnevelő intézetek elsősorban a leendő anyára s feleségre vannak tekintettel s ez a körülmény, úgy látszik, megakadályozza őket abban, hogy tantervüket a férjhez nem menők igényei szerint rendezzék be. Egyáltalában úgy látszik, hogy a női életcélokban s életfelfogásokban nyilvánuló kettősség teljesen lehetetlené teszi éppen a felsőbb női oktatásügynek egységét s célbiztosságát. Evvel szemben inkább utat tör magának az az egészen jogosult fölfogás, hogy a kenyérkereső pályákra való előkészítésnek éppen a kiképzés komolysága s teljessége folyton pótolhatatlan jellemzője hatása van a fiatal lányokra; éppen ezért azt kell az egész nőnevelés ügyében vezényelni elfogadni s teljesen étekinteni attól, hogy az így nevelt lányok tényleg kenyérkereső pályára lépnek-e vagy se.¹ Ebben a körletben azután a családi életre is elő lehetne készíteni a lányokat, különösen, ha nem vagyunk se tananyagban, se módszerben a finevelés igények szolgálat utánzására utalva. Sőt a központi női hivatásnak ez a folytonos tekintetbevétele, a szellemi «anyaságra» való nevelés a férjhez nem menő nők hivatásbeli munkálkodásának is megadja majd a kellő szellemi tartalmat s megkönnyíti nekik nemcsak legszebb női tulajdonaik megőrzését, hanem azt is, hogy ezeket tegyék minden működésük alapjává.

A nő- s finevelésnek elvi szétválasztása teljesen megfelel egy a női hivatások fejlődésében nyilvánuló új s fontos tendenciának. Pl. éppen a legtagább értelemben vett charitatív

¹ L. Graml-kötet: Erzsébet találó megjegyzései «Die deutsche Frau und die Jahrhundertwende» című könyvében Berlin 1904. 39. l. «Akarmennyit adunk is ki a lányok komoly nevelésére s igazi műveltsége érdekében, az nem veszt el, hanem jól elhelyezett töltet. Ha nem megy férjhez a lány, akkor a megvetett alapon tovább építhet, ha pedig férjhez megy, akkor tudásának, még inkább pedig *felvilágosított akaratának s kötelességszerű munkára szokottságának* a család fogja hasznát látni».

tevékenység terén újabban egy egész sora keletkezik a női hivatásoknak, melyek éppen a legszebb női tulajdonságokra appellálnak s melyek természetesen szintén igényelnek előképzettséget. Minél jobban előtérbe nyomulnak s minél jobban a férfi kultúrmunkájának kimélyítésére s kiegészítésére, nem pedig utánzására törekszenek az efféle női hivatások, annál inkább remélhető, hogy a nőnevelés — úgy alapvető kérdéseiben, mint végső céljaiban — függetleníteni fogja magát a fineveléstől s tisztán csak a technikai tárgyakban fog összeesni vele. De a nőképzésnek még ezen utóbb említett ágai is külön intézetekben helyezendők el, melyeknek az legyen egyik főcéljuk, hogy úgy egész légkörük, mint jellem- s erkölcsnevelésük által jótékonyan ellensúlyozzák a mechanikus és absztrakt irányt s céltudatosan az igazi nőiség kimélyítésén fáradozzanak. Egyes amerikai női főiskolákban már történtek kezdeményezések ebben az irányban, amennyiben settlementeket (szociális kitelepítéseket) tartanak főnn a munkáslakásokban, hogy növekedéseiknek üres idejükben alkalmat adjanak charitatív tevékenységre.

Mindezek a fejtegetések ismét visszavezetnek bennünket ehhez az alapvető kérdéshez: Mi a fejlődés célja? Az-e, hogy a nemek közti különbségeket kiegyenlítsük, vagy az, hogy kimélyítsük őket? Mint láttuk, csak akkor tudjuk egészségesen megoldani az egész problémát, ha helyes feleletet tudunk erre a kérdésre. A kereszténység adta erre a kérdésre a legmélyebb s legáltalánosabb érvényű feleletet. A kereszténység élő ideáljának hatalma rendkívül előmozdította a nemek szellemi differenciálódását, mintegy rákényszerítette mindkét nemet arra, hogy sajátlagos egyéni erejét a végsőig fokozza; más részről viszont kiegyenlítette az egyoldalúságokat s mindegyik nemet a másik erejével megtermékenyítette. A nőt még nőibbé tette, a nő lelki nagyságát a legnagyobb következetességre és céltudatosságra emelte, de nem az által, hogy egyoldalúvá tette, hanem az által, hogy a nő szerelmi tudását beoltotta bizonyos férfias heroizmussal s a céltudással. Aztán még férfiasabbá tette a férfit, de nem úgy, hogy egyoldalúan férfias tetterejét növelte, hanem az által, hogy energiáját lovagiaságra szoktatta s arra bírta, hogy akaraterejét lelkiismeretének érzékenységével megfékezze. Így mindegyik nem átvett a másiknak természetéből valamit, de csak azért, hogy ezzel a saját különleges mivoltát kimélyítse s erősítse. A kereszténység tehát a férfi lelkébe egy női, a nőébe pedig egy férfiúi elemet öntött, lelkük legbensejében egyesítette a két természetet s ezzel hathatósan előmozdította kettőjük kölcsönös megértését. Éppen ezért kétségtelen, hogy a kereszténység háttérbeszorulásával együtt jár a boldog házasságok számának megapadása is — dacára egyes, a kedvező véletlel,

alkozta kivételeknek. Mert minél kevésbé fejlődik ki a férfiu lélekben az a charitas, melyet a kereszténység oly páratlan módon megterményített, minél kevésbé fejlődik a női lélekben a keresztény erények gyakorlása által a nőiség örök nőisséggé, a pusztá érzék jellemmé, annál kevésbé várhatjuk, hogy a két nem között kölcsönös megértés s nagyrabecsülés fog uralkodni; a legjobb esetben békésen egymás *mellett* fognak élni, de nem egymással s egymásban.

Az újabb kultúrában az igazi keresztény jellemképzés elhanyagolásának következményeit már évtizedek óta észlelhetni, különösen a nőnevelés terén. A körjelenségek itt ezek voltak: először bizonyos esztétizáló s velőtlen érzelengkultúra, majd az ilyen légkörben szükségképpen fejlődő érzelengkultúra, mely azután vagy bizonyos finomabb hetaerizmussá fejlődik, vagy az idegszanatóriumban végződik, vagy végre durvább természeteknél egy mindent magába szívó sportkulturát idéz elő. Azonban mindezen egyoldaltságokkal szemben csak újabb egyoldaltságokat küldtek harcra. Így a pusztán esztétikai műveltséget, vagy a háziaszonyi ideált a férfias intellektuális kultúra felveire való tódulással akarták leigázni. Az együttes nevelés gondolata alapján kétségtelenül annak köszöni létét, hogy *a nő s férfi lelki világának kölcsönös kiegészítését*, amit hajdan a kereszténység eszközölt, egész egyenes s egyszerű módon ismét helyreállítani s tovább fejleszteni igyekeztek. Azonban ez a nagyon is egyszerű s direkt módszer, t. i. az együttes nevelés — mint fönnebb kimutattuk — a nemek lélektanának egészen hamis s fölületes ismeretén alapul s nem számol kellőleg azzal, hogy az egész probléma annyira bonyolult, hogy ilyen külsőleges eszközökkel sohasem lehet megoldani. Fiatal lányoknál nem fiúkkal s erőtlen fiatal emberekkel való folytonos együttéléssel fogjuk elenyésztetni női természetük egyoldaltságait, hanem csak úgy, ha lelki életük fejlődésmenetébe bizonyos férfias, önálló akaratot s akaratfegyelmet oltunk be. Ezt pedig nem érhetjük el másképpen, mintha a lányt egész céltudatosan valami életpályára készítjük elő és egészen alapos tárgyi ismereteket adunk neki, bárminő téren is. De vigyázni kell, nehogy ez a férfias nevelési elem elférmasítsa a lányt, hanem valóban javára váljék lelki kiművelődésének, azaz a női erényekbe állandóságot, mértéket s rendet hozzon s életképebbé s erősebbé tegye azokat: hogy ezt elérhessük, arra kell törekednünk, hogy ezek a nevelési befolyások olyan légkörben történjenek, melyben a valódi női tökéletesség s nemes női erkölcsiség korlátlanul s zavartalanul áthatja az egész mindennapi életet. Ez a nevelési eljárás egyenes ellentéte «a két nem együttes nevelésének», de mégis csak ezen az úton készítjük elő a két nemet későbbi közös életükre s kölcsönös nevelő hivatásukra.

Habár elvből követeljük is a nemek külön iskoláztatását, mégsem akarunk a fiatalok másminő feszelen érintkezése ellen sikra szállani. Sőt, minél következetesebben különbözik egymástól a két nem nevelése, minél bensőbbben megerősítjük a fiatal lányokat a jellemes erkölcsiségben s tartózkodásban, annál kevésbé kell mesterséges gátak emelésére gondolnunk.

Mint hogy kétségtelenül még sokat fognak kísérletezni az együttes neveléssel, főleg megfelelő női iskolák hiánya miatt, tartásuk kötelességüknek a nevelők, hogy az együttes nevelés imént jelzett veszélyeit ellensúlyozzák. Pl. lányoknak valamely fiúgimnáziumba való fölvétele alkalmával a tanulók bizalmát bíró tanár a fiatalok lovagiasságára appellálhatna, egész nyugodtan megbeszélhetné velük a helyzet eüikai vonatkozásait s teljes nyíltsággal nevéükön nevezhetné azokat a veszélyeket, melyeknek a lányoknak épen legfinomabb nőisége ki van téve, ha a fiúk pajtáskodásra buzdítják őket. Még ott is, ahol nincs együttes nevelés, mindig lehetne alkalmas pillanatokban egy-két szót ejteni a serdülő ifjak s leányok érintkezéséről; az osztály jobb elemeit véleménymondásra lehetne bírni s ez által egy egészséges közvélemény kifejlődését elősegíteni. Természetesen nem szabad magunkat abban a hitben ringatni, hogy ez által az osztály romlott elemeit befolyásoljuk: a pedagógus feladata itt csak az lehet, hogy ezeket izolálja az által, hogy a jobbak sokszor lappangó jó meggyőződését öntudatra kelti s így a káros befolyások ellen immunissá teszi őket. Természetes, hogy éppen az ilyen megbeszéléseknel kerülni kell a pusztá moralizálást. A jellem legmagyához kell itt férközni, ahhoz, ami igazán férfias a fiatal emberekben: meg kell értetni velük, hogy a másnemiékel való érintkezésben mennyi alkalom kínálkozik a jellemtelenségre, de viszont a jellem képzésére s megacélozására is: ki lehetne fejteni pl., hogy ifjú korunkban egész valónkat s beszédünket mennyire befolyásolja az a törekvés, hogy a másik nemnek imponáljunk, s hogy mennyi határozatlan önértéti ember van, aki csak akkor becsüli önmagát, ha a másik nem is becsüli őt és ép ezért mennyi önnevelésre s vigyázatra van szükség ha valóban önállóak akarunk lenni. Szóvá lehetne tenni továbbá azt is, hogy milyen erőlyesen kell küzdeni a másik nemtől való férfiatlan függés s a neveletlen szerelmeskedés ellen, hogy így minden időben lovagiasan jár-hassunk el s felelhessünk tetteinkért, s ne mindig a helyzet rabjai legyünk s kimondott vagy ki nem mondott ígéretek tegyünk, melyeket úgyse fogunk sohasem beváltani. Egy szó mint száz, ki kell fejteni a tanulók előtt, hogy mino értelemben s irányban van itt bőséges alkalom jellembeli következetesség s önmagunk iránt való hűség fejlesztésére. Az ifjúkori szerelmeskedéseket sem szabad iskolamesteriesen meg-

beszélni, hanem abból a szempontból, hogy mitől hatásuk van az érzés egészségére s erejére, a világi szerelmi tudás fönttartására. Az érzések szétforgácsolása, az édeskés ábrándozás, egyéni-ségünk tökéjének aprópénzben való kiadása, mindig bizonyos gyengeség jele s csak az erektől való tartózkodás lehet a boldog szerelem alapja. Természetes, hogy ezek a megbeszélések sokszor olyan tárgyak körül forognak, melyek nem tartoznak szorosan az iskolaélet keretébe, azonban ezeknek is nagyon kedvező visszahatásuk lesz az egész osztályra, a tanulók belső összegyűjtöttségére s rendjére; ép azért nem szabad ezeket pedagógiailag elhanyagolni; egy oly kevéssé szabad azonban itt tilalmakkal vagy fegyelmi eszközökkel dolgozni. A komoly s nyugodt megbeszélés, az osztály vezető elemeivel való szövetkezés itt az egyedül lehetséges út.

Kifogásaink s ellenvetéseink természetesen nem vonatkoznak az iskolázás legelső fokaira (a 6—10. évre). Azonban itt is bőségesen kínálkozik alkalom arra, hogy a fiúkat apró szoktatásokkal már korán lovagiasságra neveljük; így pl. iskolai kirándulásoknál arra kell bírni őket, hogy ők gondoskodjanak a gyengébb nemről. El lehetne beszélni pl., hogy hajótöréseknél mindig a legnagyobb díszet illeti a legénységet, ha először a nőket s gyermekeket menti meg s csak azután gondol önmagára; hogy azonban az ilyen gondolkodásmód csak hosszús nevelés s önnevelés eredménye; hosszús megszokás által második természetünké kell, hogy váljon az, hogy mindig a gyengébbeket támogatjuk, ahelyett, hogy nagyobb izomerőnket csak arra használjuk, hogy magunknak e önyöket biztosítsunk. Az efféle buzdításoknak éppen a külső szoktatás szimbolikus tartalma folytán nagy jelentőségük van a serdülő ifjak későbbi magatartására a másik nemmel szemben.

Ezen fejtegetésekkel az együttes nevelésről csak az volt a célunk, hogy egy különösen fontos példán megmutassuk azt, hogy a nevelésügynek sok oly gyakorlati kérdése van, melyek az emberi élet legmélyebb kérdéseivel függnek össze s melyeket csakis ezek alapján, nem pedig pusztá kísérletezései lehet megoldani. Az együttes nevelés kérdése a «magasabb szexuális pedagógia» körébe tartozik, ezen pedagógiának pedig csak akkor adhatjuk meg végső s megmásíthatatlan célját, ha úgy vallási, mint böjeseleti szempontból teljesen ismerjük az emberi élet célját s értelmét.

Fordította: Dr. Schütz József.

Testi fenyték az iskolában és a büntetőjog. (II.)

Pár év óta állandónak jelezhető legelső bíróságunk ama gyakorlata, mely szerint a tanítót a testi fenyték alkalmazásának joga egyáltalán nem illeti meg. Ezt az álláspontot fog-

lalják el a kir. Kuriának már régebben hozott következő ítéletei: az 1884. évi jan. 18-án kelt 11.558/1883. számú (v. ö. Grill-féle Dtár. VIII. köt. 1065. számú eset); a budapesti kir. ítélőtáblának 6065/1893. valamint a kir. Kuriának 9668/1893, 2090/1901. (v. ö. Grill-féle Dtár VIII. köt. ad 1065. számú eset); továbbá ugyancsaa a kir. Kuriának 1901. évi szept. 12-én 5461, szept. 18-án 5546. szám alatt (v. ö. Büntetőjog Tára. 43. köt. 76—77. l.) és 1906. évi jan. 9-én 260. (v. ö. Büntetőjogi Dtár VII. köt. 68—72. l.), 1906. évi jún. 2-án 6650. (v. ö. Büntetőjog Tára. 52. köt. 260. l.), dec. 11-én 10.944. és dec. 20-án 11.272. szám alatt kelt ítéletei (v. ö. Büntetőjog Tára. 53. köt. 291—293. l.). Ezt a ma már szabály erejével bíró tételt rögzíti meg a kir. Kuria I. büntetőtanácsának 1908. évi jún. 11-én 4504/1908. szám alatt kelt elvi jelentőségű, 287. számú jogegység érdekében hozott határozata, melynek a mi kérdésünket érdeklő részét szükségesnek tartom szözszerint ideiktatni: «Kétségtelen ugyan — úgymond a Kuria — hogy a tanító a tanítására és felügyeletére bizott tanítványai ellen az iskolai rendnek és fegyelemnek azok részéről való megzavarása esetében fegyelmi büntetéseket alkalmazhat, mert ezek alkalmazására való jogosultság nélkül a növendékek oktatásában és nevelésében álló hivatásának nem felelhetne meg, az iskolai rendet és fegyelmet nem tarthatná fenn. A tanítót ezek szerint növendékeivel szemben bizonyos fegyelmi jogkör kétségtelenül megilleti s a fennálló törvények és rendeletek a tanítónak ezt a fegyelmi hatalmát kifejezetten el is ismerik. Ámde ez a fegyelmi jogkör, melynek tartalma nem azonos a házi fegyelemre való jogosultsággal, a növendékek megfenytésére nem terjed ki; annál kevésbé terjed ki a növendékek oly bántalmazására, melyből testi sértés származik. A testi fenyték alkalmazása ugyanis a fennálló törvények és rendeletek intézkedéseibe ütközik. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium által 1902. évi október hó 21-én 44.246. szám alatt kibocsájtott utasítás a testi fenytéket, mint az iskolában alkalmazható fegyelmi büntetést nem említi. Ellenben úgy az idézett utasításban, valamint az újabb törvényekben, nevezetesen az állami elemi népiskolai tanítókra nézve az 1907. évi 27. t.-c. 12. §-ában megállapítatik, hogy a népiskolai tanító a növendékekkel való durva bánásmód által fegyelmi vétséget követ el; a növendék testi bántalmazása pedig kétségtelenül a durva bánásmód fogalma alá esik. Nyilvánvaló ezekből, hogy a népiskolai tanító a tanítására és felügyeletére bizott iskolai növendékeivel szemben testi sértést előidéző fenyték alkalmazására nem jogosult, hogy tehát tanítványának testi sértést okozó bántalmazásával az őt megillető fegyelmi jogkört túllépi, amiből következik, hogy a Btk. 313. §-ának az a rendelkezése, mely szerint a házi

tegyelemre jogosított személy által annak gyakorlatában elkövetett könnyű testi sértés miatt büntetésnek nincs helye, a népiskolai tanító által növendékén elkövetett könnyű testi sértés esetében nem alkalmazható» (v. ö. *dr. Balogh Jenő* által szerkesztett Büntetőjogi Döntvénytár. II. kötet. Budapest, 1909. 257–259. l.).

Kiegészítésül ideiktatom még a kir. Kuria I. büntetőtanácsának 1910. évi febr. hó 17-én 1346/1910. szám alatt kelt elvi jelentőségű, 320. számú jogegység érdekében hozott határozatának következő részét: «A Btk. 313. §-ának az a rendelkezése, mely szerint a házi fegyelemre jogosított személy által annak gyakorlatában elkövetett könnyű testi sértés miatt büntetésnek nincs helye, *középiszkolai tanár* által növendékén elkövetett könnyű testi sértés esetében nem alkalmazható» (v. ö. *Balogh, Büntetőjogi Dtar.* IV. köt. Budapest, 1910. 154–156. l.).

III. A mai törvényerejű jogfelfogás ezeknél fogva számúzi a vesszőt s egyéb testi fenyítéket az iskolából, sőt nincs az megengedve a *javító intézetekben* elhelyezett büntetett, illetőleg züllött fiatalokkal s gyermekekkel szemben sem. A m. kir. igazságügyminiszternek a javító nevelés szabályozása tárgyában 1909. évi dec. 16-án kelt s 1910. évi jan. hó 1-én életbelépett 27.200. számú rendelete ugyanis, midőn a 101. §-ban az alkalmazható fenyítékeket felsorolja, a testi fenyítéket nemcsak nem említi, hanem a hivatkozott szakasz végbekezdésében egyenesen kijelenti, hogy a «testi fenyíték alkalmazása tilos». Hasonlóképp a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1909. évi dec. hó 16-án 149.500/1909. szám alatt kelt rendelete, midőn I. szám alatt azokat az iskolai fenyítékeket, melyek a büntetett vagy züllött gyermekek, illetve fiatalok ellenében hatósági vagy bírósági intézkedésre (v. ö. Bn-büntető novella, azaz az 1908. évi 36. t.-c. 15., 30. és 33. §-ai) az iskolai hatóság által alkalmazandók, felsorakoztatja (dorgálás, iskolai elzárás), nemcsak nem említi a testi fenyítéket, hanem előírja, hogy «a tanító a szeretet hangján, megfelelő esetben szigorral szóljon tanítványához», majd kijelenti, hogy: «különösen óvakodni kell a gyermek vagy a fiatalok nyilvános megszégyenítésétől».

Egyedül egy helyen van megengedve ezidőszerint a testi fenyítéknek a tanító részéről való alkalmazása s ez a *fiatalok fogháza*. A m. kir. igazságügyminiszternek 1909. évi december hó 16-án a fiatalok fogház-, államfogház- és elzárás-büntetésének végrehajtása tárgyában kiadott s 1910. évi január hó 1-én életbelépett 27.300/1909. számú rendeletének 29. §-ában ugyanis azt olvassuk, hogy: «Testi fenyíték alkalmazása rendszerint tilos; de a fogház vezetője vagy a tanító az eset körülményeihez képest, a tett elkövetésekor azonnal oly fenyítéket is alkalmazhat, amely

a család körében a gyermekekkel szemben megengedett fenyíték mértékét meg nem haladja».

A most felhozottak csak megerősítenek ama meggyőződésben, hogy a testi fenyítéknek az iskolában való alkalmazása az élő magyar jog értelmében nemcsak tiltott kényszereszköz, hanem eshetőleg büntetendő cselekmény is, minélfogva a *katholikus iskolák új rendszabályjavaslatának az a része, mely a testi fenyítéket megengedi, egyenesen törvényellenes*. S e törvényellenességet nem szüntetné meg a magas püspöki kar esetleges jóváhagyása sem. Bizhatunk azonban abban, hogy e jóváhagyás a szabályzat nehezményezett részére vonatkozólag nem fog bekövetkezni és pedig nemcsak a feltárt formai okokból, hanem azért sem, mert a testi fenyítéknek a nevelés szempontjából való hatálytalansága ma már alig tartozik a vitás kérdések közé. Isméilem: nem óhajtok ezúttal e darázsészekbe nyulni s beérem a kiváló gyermektanulmányozónak: *dr. Ranschburg Pál* idegorvosnak ama tapasztalati kutatásokról eredő adatokon alapuló megállapításának fölemlítésével, hogy: «különösen gyenge a testi fájdalmakra való visszaemlékezés, mely csak addig tart, míg a fájdalmat okozó inger fennáll. A lelki fájdalmak megtapadó és feijülő képessége aránytalanul erősebb. E körülmény ellene szól a testi büntetés nevelő hatásának. Amennyiben a verésnél nem a megszégyenülés hatása érvényesül, maga a testi fájdalom legtöbbször gyorsan feledésbe men, avagy a fájdalom oly fokait kell alkalmazni, melyek a test élő szöveteinek rombolásával járva, tartósan látható és érezhető nyomokat hagynak. Hogy az ily nevelés állatokkal szemben sem eredményes, nem hogy emberhez méltó volna, azt minden jó gazda, meg állatidomító tudja». (v. ö. *dr. Ranschburg Pál*, A gyermeki elme ép és rendellenes működése, egészségana és védelme. II. kiadás. Budapest, 1908. 75–76. l.) És csakugyan, ha a modern ember bünteti az állatkínzást, ha a modern államok kiküszöbölik a botot a büntetés rendszerből, megengedhető-e, hogy a modern tanító vesszővel fenyítse s nevelje a reábizott gyermekeket? Azzal zárom szavaimat, mit a nemzetközi büntetőjogi egyesületnek 1891-ben Halle-ban tartott ülésén *Krohne*, a börtönügy egyik kitünősége mondott: «Sind wir Halbasien? Schlagen wir!» (v. ö. Beil. zu Bd. XI. der Zeitschrift f. d. ges. Strafrechtsw. 48. l.).

Dr. Angyal Pál.

Gyengetehetségű gyermekek oktatása.

A gyengetehetségű gyermekek oktatásának kérdése hazánkban egészen új keletű. A külföldről importált eszmének előharcosa, egyben az intézmény megteremtője *dr. Návay-Szabó Sándor* kultuszminiszeri államtitkár volt. Cirka 10 év előtt, mikor a kér-

és a gyógypedagógiai szaktanácsban fölvetődött és minden határon túlra ment egy-ily iskolának kísérletképpen való felállítása, a fővárosi napilapok igen nagy szívesedéllyel és ellenszenvvel tárgyalták az ügyet, s ha rájuk állott volna, akkor a *buták iskolája* ahogy nevezték, testet sohasem öltött volna. Nagy Sándor Sándor államtitár azonban nem az a fajta, aki egy helyesnek ítélt és szakemberek részéről támogatott életképes eszmétől egykönnyen elhárít. A lopoknak ellene zúduló ostrombíró, az *Berkis* János a gyógypedagógiai intézetek és szaktanácsnak előadója, akkor meg miután a *buták* hiányos intézetének igazgatója és *Élfes* Mária, a nevezett intézet tanárainak közreműködésével megszületett hazánkban az első iskolát a gyengébbesek gyermekei számára Budapesten.

Az iskola bezámpotlónak bizonyult, amennyiben a városi tanács megkeresték föl, úgy hogy a jelentésben nagy könnycseppel kénytelen volt visszautasítani. Budapest városi tanügyi hatósága élénk megfigyelés tárgyává tette az iskolának működését, s miután meggyőződött missziót teljesítő feladatát, hiszen tárgyalva a polgári világ nevelővel, *kisegítő iskolák* létesítésére határozta el magát. Mondjuk meg tisztán, hogy a fővárosnak évtizedek óta várt, hogy a gyengébbesek gyermekei oktatásának gondjait az állami iskola mintájára felkarolja s meg mindenféleképpen mannyban fejlesz. Budapesten jelenleg már több *kisegítő* iskola foglalja a gyengébbesek gyermekei oktatásával, mint az országban együtt.

A *Magyar Pedagógia* 1. évi júni-júliusi számában megismerjük a következőket olvassuk: «Egyik nagy szűkegységünk pl. a gyengébbesek gyermekeinek a teljesen fejlettekkel való elkülönítése, hogy ezzel is eredményesebbé tessék mindennemű és foku iskolák működését.» Egy a tanügyi kérdésben irányadó lap a gyengébbesek gyermekeinek a teljesen fejlettekkel való elkülönítést *nagy szükségeltetik* mondja. A nevezett lap mindnyamunk számára tette a szót, akik nevelés-oktatással foglalkozunk. A modern pedagógia, ha Isten, ma már azt a jót akar, hogy képes a gyermekek észlelésük korán felismerni és nem habozik kimondani, hogy a szellemi képességek tekintetében visszamaradt gyermekek részére külön oktatás szükséges. Amit a rendszeres fejlettségű gyermek megbir egy év alatt, azt az anyagot végezzük el a gyengébb tehetségű gyermekek két év alatt. A gyengébb tehetségű gyermekek ma még igen sok helyen az u. n. *szűkegység* pályáján foglalnak helyet, mint olvasók, akiket a tanító többi tanítványai haladása miatt mélyrehatárokban nem foglalkozhatik, mert hiányzik a háttér ideje. Egyéniségüknek így zseni korában való megnevelése oly nagy pedagógiai hiba, hogy már csak azért is érdemes eme szerencsétlenek sorsát fölön gondolkodni.

Mindannyamunk előtt ismeretes, hogy minden városban akad jelentékeny számban olyan tanuló, aki *kisegítő* oktatásra szorul, aki normálisan fejlett társai-val nem képes haladni. Ezek a szegény gyermekek a legtöbb helyen semmiféle különös elbánásban nem részesülnek. Éveken át járnak egy-egy osztályt, állandó gúnyárgyái társainak, végre is előrehaladott koruknál fogva, minnincs szellemi képzettségük kimaradnak az iskolából, mely számukra csak a gyötrelmi helye volt.

Az állam a *kisegítő* iskolák létesítésére a vidéki városokban is megtette a kezdeményező lépést. Ez

idő szerint a következő helyeken tart fenn *kisegítő* iskolákat gyengébb tehetségű tanulók részére: Kecskeméten, Csongrádon, Debrecenben, Egerben és Szatmárt. Ezen iskolák a tanfelügyelőségektől érkezett jelentések szerint mindenütt igen jól beválnak. Mi az oka mégis, hogy az iskolák tíz éves múltjukhoz képest csiga lassúsággal fejlődnek? Egyik oka, hogy a *kisegítő* iskolai intézmény igen sok tanító előtt ismeretlen s mint ilyen nem kelti fel az érdeklődést. Ignoti nulla cupido. A másik oka kétségjelénél a szervezés fogyatékoságán mulik. Vizsgáljuk csak, hogyan vannak szervezve ezek az iskolák.

Adminisztratív tekintetben közvetlenül a tanfelügyelőségek alá vannak rendelve, oktatási eredmény elbírálása szempontjából pedig a gyógypedagógiai szaktanács hatáskörébe tartoznak. Vegyünk egy konkrét esetet, hogyan fest a valóságban egy *kisegítő* osztály (iskola) létesítése. X város tanfelügyelője jelenti, hogy annyi gyengébb tehetségű gyermek van az iskolákban, hogy az oktatás eredményét károsan befolyásolják s hogy a külön választás által szükséges oktatásukról gondoskodni. Bejelenti, hogy a szükséges helyiségek rendelkezésre állanak és kéri a gyógypedagógiai szaktanács útján a miniszteriumot, bizzon meg egy, e célból szünetelt tanfolyamot végzett tanítót az oktatással, adja meg részére a szokásos tisztelődiját, valamint az iskolának dologi kiadásait. A szaktanács mérlegelvéen a kérelmet, ha indokoltnak találja s ha megvan a tizedzet, pártoló javaslatot intéz a miniszteriumhoz. Az iskola fejlődésével utóbb a tanítót átveszi a gyógypedagógiai konkrétiális status megfelelő csoportjába.

A gyógypedagógiai szaktanács javadalma, mint ismeretes, első sorban a fogyatékos értékűek, továbbá a szellemi fogyatékosok (képezhető hiányok) céljaira van letöltendő. Az ügykör a népoktatási és egyéb oktatási ágakhoz képest nagyon szűkre szabott keretek között mozog, mintegy 20–24 intézet tartozik e csoportba. Nagyon természetes, a költségvetése sem lehet magas, annyival is inkább, mert a vakok és siketnémák ügyét hazánkban a többi kulturális országokéhoz hasonlóan jórészen a társadalom tartja fenn. Az intézeteknek az állam részéről való támogatása, a személyi és dologi kiadásokat együttesen véve, a félmillió koronát nem sokkal haladja meg. Aránylag ily csekély javadalommal dotált ügykör természetesen a gyengébb tehetségű gyermekek részére felállított és felállítandó iskolákat nem fejlesztí oly mérvben, miként az kívánatos volna s amiként az külföldön történik.

A *kisegítő* iskolák természetüknél fogva nem tarthatnak a gyógypedagógiai intézetek közé, nincs a kezdeményezésen kívül semmiféle olyan kapocs, ami oda tartozandóságukat bizonyítana. Ellenben a tanítási eljárás, a növekedékanyag, sőt maga az elnevezés is mind arra vallanak, hogy a népiskolának tartozékai azzal szoros érintkezést kell fenn tartaniok.

A kisegítő iskolák fejlesztését és létesítésükre való törekvést a népoktatás ügykörébe utalandónak tartom. Ez az ügykör jelentékeny összeggel dolgozik, a kisegítő iskolák létesítésének szükségességét jobban átérzi. Ne tartsák vissza a kezdeményezőket az elhatározásnak másodrendű okai. Legyenek meggyőződve, hogy lépésük az ügy javára fog szolgálni. A béklyókba vert életképes intézmény levegőhöz jut s nem kétem, egy rövid évtized alatt na-

nyon szépen fog virágozni hazánkban is a kísérítő iskolai intézmény. A gyógypedagógiai ügykör részére csupán a szüneti tanerőképzés és egy mintaiskola (a jelenlegi) legyen fönntartandó.

Herodek Károly.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Milyenek kell lennie az ideálisan jó iskolakönyvnek? Ezt a kérdést intézzük kartársainkhoz, olvasóinkhoz, munkatársainkhoz s általában mindazokhoz, akik a tanítás ügyével akár elméletileg, akár gyakorlatilag foglalkoznak. Az iskolakönyv legfontosabb, legrészletesebb eszköze a tanításnak s mint ilyennek folyton tökéletesednie kell, alkalmazkodnia kell a haladó, a külső körülményeiben változó élet igényeihez. Még csak egy évtized előtt akárhány olyan eszmének még híre sem volt, vagy csak halványan jelentkezett, amely ma teljes kifejlődöttségében urálja felfogásunkat. Hogy csak néhányat említsek közülök, ilyenek az erkölcsi nevelés, az akarat kifejlesztése, a jellem képzése, a munkára való készség, az antialkoholizmus, az örök béke, a szociális érzés, stb. Mindezeknek az iskolán keresztül kell a gyermeki lélekbe hatolniuk, mindezeknek tehát az iskolakönyv lapjain méltó helyüket el kell foglalniuk. Azután itt vannak a modern pedagógiának bámulatatos módszertani vívmányai, a tanítói tudásnak és leleménynek könnyűszerrel nagy sikert eredményező mesterfogásai — ezeket mind érvényesíteni kell az iskolakönyvek megírásánál. Szóljon hozzá a fenti kérdéshez mindenki, akinek csak van mondanivalója, mondjuk el véleményeinket, tapasztalatainkat mindannyian, akiknek e kérdés felől véleményeink, tapasztalataink vannak. Ezen a módon rendkívül értékes anyagot halmozhatunk össze, amelynek fölhasználásával tankönyvirőink ideálisan jó, modern iskolakönyveket alkothatnak. A hozzájárulások nyomán szembetűnőleg ki fog domborodni, hogy a *mi napjainkban* milyenek kell lennie az ideálisan jó olvasókönyvnek, ennek a legfontosabb, mert egyetemes tankönyvnek, a történelemnek, a természetrajznak, a számítannak, a nyelvtannak és minden egyes tantárgy iskolai kézikönyvének. A hozzájárulásokat kérjük tömören, lehetőleg röviden megfogalmazni. Az ilyen kérdések megvitatásával nagy szolgálatot teszünk úgy a tanügynek, mint a népkulturának s egyben a saját magunk dolgát is megkönnyítjük és előbbre visszük az egyesek tudásának és tapasztalatainak közkinccsé tevésével s a gyakorlati alkalmazás céljából való közrebocsátásával. Hogy a kérdés megvitatásában bizonyos rendszert tartsunk, az egyes tantárgyakat egymásután fogjuk sorra venni. Első kérdésünk: **milyenek kell lennie az ideálisan jó, modern történeti iskolakönyvnek?**

Wohlmuth Ernő.

Tolnamegyei kartársak figyelmébe! Megjelent: *Tolnavármegye rövid földrajza.* A tolnavármegyei népiskolák III. osztályú tanulói számára írták Györfly János és Kircz István. A Kath. Tanügyi Tanács tankönyvbíráló bizottsága által engedélyezve. A Szent-István-Társulat kiadása. Ara 56 fillér.

Györfly és Kircz szerkesztésében most adta ki a Szent-István-Társulat Tolnavármegye földrajzát rendkívül csinos kiállításban, sok illusztrációval, tiszta nyomású betűkkel és a végén egy igen szép és hű, színesnyomású vármegyei térképpel.

A mű három főrészből és egy függelékéből áll.

Az első rész a földrajzi előismereteket tárgyalja — elég bőven. A második rész a járást ismerteti, a harmadik rész Tolnavármegyét és a függelékben Szekszárd, Paks, Dunaföldvár és Tolna községek rövid történetét hozza. Végül pedig összehasonlító táblázatot közöl Magyarország politikai és egyházi beosztását illetőleg.

Szerzők tekintettel voltak a pedagógia legújabb követelményeire és eme feladatnak derekasan meg is feleltek, úgy hogy bátran mondhatjuk, hogy az eddigi tolnavármegyei földrajzokat túlszárnyalja minden tekintetben, t. i. külső kiállítás, valamint belső tartalmánál fogva is, ami nem akar semmit sem mondani, sem amazok értékéből valamit levonni, mert hisz ez természetes dolog is, amennyiben csak így felelhetünk meg a folytonos fejlődés törvényének és a haladás elvének, ha tökéletesedünk.

Különben is, győződjék meg mindenki maga és hozasson mutatványszámot a Szent-István-Társulat (VIII. ker., Szentkirályi-utca 28.) kiadóhivatalától, ahonnan szívesen küldenek, ha levelezőlapon hozzá fordulnak.

HIREK.

Tanügyi körrendeletek a tanítókkal is közlendők. Lapunkban, a veszprémi egyházhatóság irányú rendelkezése kapcsán, nemrég szóvá tettük annak szükséges voltát, hogy az egyházmegyei körlevelekben megjelent tanügyi közlemények, iskolai határozatok és rendeletek s általában olyan ügyek, melyek a tanítókat is érdeklik, a tanítókkal hivatalosan közöltessenek. Akkor kifejeztük azt az óhajátunkat, hogy ily rendelkezések az összes egyházmegyékben minél előbb adassanak ki. Örömmel látjuk, hogy óhajátunk hamarosan valóra válik, mert az egyházmegyék most kiadott körlevelekben egymásután akként intézkednek, hogy az iskolaigazgató-papság, valahányszor iskolai, tanügyi közlemények vagy rendeletek s esetleg más, a tanítókat is érdeklő dolgok jelennek meg a körlevelekben, kötelesek az illető körleveleket a tanítókkal közölni, mert ellenkező esetben valamely intézkedés be nem tartása miatt nem a tanítók, hanem az illetékes iskolaigazgató-plébánosok, illetve lelkészek tognak teletősegre vonatni.

Különös iskola keletkezett nemrégiben Londonban Missz Alice James vezetése alatt. A kis angol leányokat ebben az iskolában mind a két kezük egyforma használatára gyakorolják. A növendékek nemcsak jobbkezüikkel, hanem egyszerre a baljukkal is krétát fognak s így dolgoznak a táblán. Nem egészen komoly az a jelenet, midőn mind a két kezükkel cirkalmaznak a köröket vagy rajzolják a leveleket. A kézimunkánál vagy művészi foglalkoztatásnál a balkezüikkel éppen olyan jól s bizto-

san kell tudniok húmezni varrni, mint faragni vagy testeni. A különös iskolában az első feladat az elhanyagolt balkez művelése. Ezt foglalkoztatják s gyakorolják mindaddig, míg a jobbkez természetes ügyességevel vetekedik. Ez a gyakorlás azonban néha soká eltart, de a végső eredmény az, hogy a balkez éppen olyan hasznavehetővé válik, mint a jobb.

TÁJÉKOZTATÓ.

Felaru jegy. (M. J.) Az az okleveles tanító, aki nem tagja az Országos nyugdíjintézetnek, még nem nyugdíjra esett, tehát a rendelet értelmében reá nem terjed ki a kedvezmény. Ez nem méltányos intézkedés a rendeletök, de valószínű onnan eredt, hogy az illető hatóság nem tájékozódott arról, hogy a törvény értelmében a rendszeresített tanítói állásban alkalmazott tanító csak 21 éves és a tanítónő csak 20 éves korában vehető fel a nyugdíjintézetbe. Mi hisszük, hogy az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács ezek érdekében megindított mozgalma is eredményre fog vezetni, valamint méltányos volt, hogy a nyugdíjas tanítók is élvezetében maradtanak a kedvezménynek. **Nyugdíjba beszámítható jövedelem-e a személyi pótlék? (M. A.)** Az 1907. évi XXXVI. t.c. 4. §-a alapján nyert 200 kor. személyi pótlék a fizetés természetével bír, tehát a nyugdíjigény megállapításánál beszámítható. A nyugdíjazás kerekmezésénél a pótlévt betérjesztendő. Várja be a személyi pótlék igények elintézését, hogy az is beszámítható legyen. **Hivatalos levelezés. (P. G.)** Azt írja, hogy mint kinevezett tanító a főerdési hivatalhoz rendes portóval küldje be nyugdíját. Az igazgató hivatalból küldje be minden hónapban nyugdíját a m. kir. főerdőhivatalhoz és e hivatali hivatalból küldi meg a havi fizetés összeget. **Szabadságolás.** A tanító betegség esetén kérhet fel vagy egy évi szabadságot az egyházi főnökségtől az iskola-vezetőtől. **Plebános-hitoktatók felaru jegyének ügye. (G. S.)** A miniszteri rendelet a rendszeresített állásban működő hitoktatóknak is megadja a kedvezményt. A kir. tanfelügyelőségek általában úgy értelmezik ezt a rendelkezést, hogy csak azokat tekintik rendszeresített állásban levő hitoktatóknak, akik egyszersmind nem lelkészek és az 1868. évi XXXVIII. t.c. 57. §-a értelmében a plebános-hitoktató rendszeres alkalmazás jellegével látja el plebániá területen a hittanítást és ha nem ő, hanem a segédlelkész mint hitoktató végzi a hitoktatást, ő is hasonló minőségben teljesíti azt. eméltogva a rendelet azon nyilatkozik, hogy rendszeres alkalmazásban levő hitoktatók megkapják a kedvezményt, a plebános-hitoktató vagy a segédlelkész-hitoktató teljesen megteheti. Az orsz. hitoktatók egyesülete és a Kath. Tanügyi Tanács már megitték a lépéseket ebben az ügyben.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETE.

P. R. A tandíjválság ügyében forduljanak tájékoztatás végett a kir. tanfelügyelőséghez, de lehetőleg azonnal. — E. L. Igen, elegendő. — M. J. Beérkezett. — P. S. A családtagok nem élvezik a felaru kedvezményt. A kinevezett tanítók és családtagjaik már régebbi időktől fogva élvezik a kedvezményt. Kérvényt intéz az illetékes hatóságnak. A kérvényt az igazgató láttaozza és pecséttel ellátja. — V. I. Közzétettük. — B. B. Készség-gepettük. — Dr. P. Igereitünket beváltjuk. — E. M. Igen, imi fogunk. — J. L. Ez már nehezebben kieszakozható kedvezmény.

Tartalom. Számbarozsny Rézso. Igazolmányos tanítók sorsa. — Fr. W. Faenster. Elméleti kérdések az együttes nevelés kérdéseiről II. — Dr. Angyal Pál. Teszt tanítók az iskolában és a büntetőjog II. — Heródek Károly. Gyengéltetésű gyermekek oktatása. — Inválom. művészet. Wohlmutz Ernő. Milyenek kell lennie az ideálisban jó iskolakönyvnek? — Hírek. — Tájékoztató. — A szerkesztőség üzenete.

Sajtó alatt s már most megrendelhető
1 korona 20 fillér áron

WEIDINGER N. ut. könyvkeres-
kedésében ■

..... PÉCSETT,

Öfelsége, a király születésének 80. évfordulója em-
lékére LOVECZKY ERNŐ által írt:

„ERZSÉBET A VÉDANGYAL“

enekes gyermekszinmű 2 felvonásban, mely szindarab
is és önálló Erzsébet s király iskolai ünnepély is.

622-1

Az Erzsébet királyné emléknap

megünneplésére rendkívül alkalmas, költői egyfelvonásos
szinjátékot írt Erdélyi Zoltán. 90 fillérért bérmentve
küldi a Történelmi és iskolai játékok szerkesztője:

Pásztor József, Budapest I., Kemenes-u. 8. sz.

504 5-10

Templomi orgonák!

Javításokat, átalakításokat, hangolá-
sokat legjutányosabb áron, lelkiis-
meretesen elvállal ötévi jótállás mel-
lett, bármely vidéken Mezey Géza,
orgonaépítő, Budapest, VII.,
Fűrészt-utca 19. szám. 570-2-4

Orgonahangok legnagyobb imaének- könyv 910 énekkel.

gyön, öru búcsu-énekek is. Díszes kötésekben 3-4 kor.
Erős bőrkötésben 6 kor., díszesebb 7 korona. MOLNÁR
JÓZSEF kántortanító, Kunszentmiklós. Búcsuzatódímat
kellő megrendelés esetén kiadnám. 577-2-3

Nincsen kockázat!

A Boda-féle 152342/909. sz. a. min. eng. 32/910. sz.
a. az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács által is engedélyezett,
díszlelvéllel kitüntetett, ezer koronával jutalmazott
százaz koch mechanikai számológépezetet, (melyen
mind a négy alapműveletet a törtéket, területszámítást,
mértéki hűen szemléltethetjük) bármely iskolának meg-
küldöm 10 napi próbaidőre s nem teztés esetén vissza-
veszem, ha a gép sértetlen és bérmentve küldeték vissza,
jól csomagolva. Teljes felszereléssel 64 betűből álló
olvasó készülékkel, 30 drb törtkartonnal, 9 drb osztás-
jelzővel, állítható mérerrúddal, utasítással együtt 40 K.
Tanerőknek 10% kedvezmény! Számos elismerőlevél
nivalatos bírálatok igazolják gyakorlati értékét. Ren-
delhető: **HALADÁS könyvnyomda** Janosháza.
(Vasmegeye.)

628 1-1

HIRDETÉSEKET felvesz a
kiadóhivatal

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata kötelezőnek nyilvánította a katolikus népoktatási intézetek pályázatainak a «Népnevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István-Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szavának egyszeri közlése 6 fillér. Csak azon pályázatok közöltnének, melyeknek díja előre lefizettetett.

Esztergomi érseki megye.

Az albari (Pozsony m.) róm. kath. iskolaszék a megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: 1. Lakás, mely áll két szoba; zárt konyha, egy nyitott konyha, egy kamra és egy istállóból. 2. 460 ööl konyha- és gyümölcsökert. 3. Az iskola pénztárából havi előleges részletekben fizetve 684 kor. 4. Államsegély 316 korona. 5. Stólajövedelem. Kötelessége: a tanítói és kántori teendők teljesítése. A választás augusztus 28-án lesz. (Az állomás szept. 1-én elfoglalandó.) A személyesen megjelenők a választásnál előnyben részesülnek. A hitközlésük meg nem térítettik. Az állomás szeptember 1-én elfoglalandó. A kellően felszerelt kérvények aug. 27-ig főt. *Miskovics János* iskolaszéki elnökhöz, Aibár-ra küldendők. 617 1—2

Hrádek (Nyitra m.) róm. kath. kántortanítói állásra július 30-ára pályázatot hirdetünk. Lakása: három padló-szoba, zárt konyha, kamra, két istálló, házikert. Javadalom: 11 hold 994 ööl szántóföld, rét és erdő, melynek hasznosbérére 150 korona az urbéri résszel. 25 p. mértő rozs-árpa 145 koronában, stóla a minimális értékben 80 korona, tandíj 72 korona, alapítványok 50 kor., községpénztárból 305 kor. 56 fillér, államsegély 334 kor. A kérvények a hrádeki iskolaszékre címezve *Fehérváry Kálmán* esperes Hrádek u. p. Kocsócz küldendők. 579 2—2

Szénavári (Hont m.) tanítói állásra pályázat hirdetettik augusztus 7-ig, javadalmazás szeptember 1-től egyezer korona megfelelő lakás. Folyamodványok *Csizmár Márton* espereshez küldendők. 621 1—1

Egri érseki megye.

Jászberénybe segédkántort keresek, ki tiszta, erős hanggal rendelkezvén, értelmes magyarsággal énekel, elég jól orgonál, miséket, latin vesperásokat, szertartásokat, búcsuztatós temetéseket közmegelegedéssre végez. Evi fixuma 1000—1200 korona munkaképessége arányában, bemutatkozókor meggyezve havi előleges részletekben. Képességet jelző megkereső levél hozzám intéztessek. *Beleznay Mór* főkántor, Jászberény. 625 1—2

A bükkszenterzsébeti róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetünk. Javadalma: két szoba, konyha, kamra, istálló, házi kaszáló, 2 kat. hold 1026 ööl szántó, 627 ööl rét, 189 pár után, vekánként, kétszeres búza és 40 fillér, 5 kocsi beszállított tűzifa, 6 kor. deputatum a községtől, 60 korona stóla, 50 kor. alapítványi misékből. Tanításért a községi pénztárból díjlevele szerint ugyan 220 kor., de felsőbbbhatóságilag jóváhagyott községi határozat szerint 400 kor. Végzi a kántori tennivalókat; tanítja a III—VI. vegyes osztályokat és ismétlőket. Maga fizeti az összes adókat, illetéket, az esetleges csatornázási és artéri költségekkel. Kellően felszerelt kérvényeket a bükkszenterzsébeti róm. kath. plébániai hivatalhoz kell küldeni. Választás aug. 1-én személyes megjelenéssel. Állomását október 1-én tartozik elfoglalni. 594 2—2

Besztercebányai egyházmegye.

Szklénófürdői (Bars m.) kántortanítói állomására július 31-éig pályázat hirdetettik. Tanítói jövedelem fizettségigéztetéssel 1000 kor., ebből 39 kor. mint beíratási-úti tárgyalás alatt áll. Kántori 204 kor. Tóul kell tudni. Állás csak ezidei szept. 1. üresedik meg. Kérvények kül-

dendők szklénófürdői iskolaszéknek. *Fodor Antal* cím. esperes-plébános. 599 1—1

A jánosréti róm. kath. kántortanítói állásra aug. 15-ig pályázat hirdetettik. Jövedelme a díjlevel szerint 1000 korona. Német nyelv ismerete szükséges. Fölszerelt folyamodványok *Jozif László* ker. tanfelügyelőhöz Kékellő, u. p. Körmöcbánya küldendők. 626 1—1

Csanádi egyházmegye.

A makói (Csanád m.) róm. kath. elemi népiskolánál üresedésben levő tanítói állásra az iskolaszék pályázatot hirdet. Ezen állással a következő javadalmak vannak összekötve: 1. a hitközléstől 1000 korona törzsfizetés, 20 korona írószer-átalány és az 1907. évi XXVII. t.-c. 2. §-ának 4-dik bekezdésében biztosított lakás vagy lakbér; 2. a város által szubvencionált összegből 210 kor. és természetben 8 köbméter puha tűzifa házhöz szállítva, melynek egyenértéke 38 korona; 3. az államtól megfelelő korpótlék. Az egyik városrészből a másikba, vagy egyik osztálytól a másikhoz való áthelyezési jogot az iskolaszék mindenkorra fenntartja magának. A kellően felszerelt kérvények a róm. kath. iskolaszékhez címezve augusztus 15-ig nyújtandók be. Az elnökség. 614 1—1

Erdélyi egyházmegye.

Egrestő község róm. kath. kántortanítói állása nyugdíjazás folytán megüresedvén, arra ezennel pályázat hirdetettik. Jövedelem: két szobából álló jó lakás, konyha, pince, kamra és egy 600 ööl területű veteményes- és gyümölcsökert. Kepe (buza, kukorica) értéke 39 kor. Püspöki segély évenként 100 kor. Misesalapítványból 52 kor. Magtárból 7 kor. Hat hold szántó jövedelme 100 kor. Stólából 10 kor. Filiarisokból 28 kor. Egy öl tűzifa, 4—5 szekér ágfa 26 kor. Tandíjból 42 korona. Államsegély 624 korona. Esedékes korpótlék az államtól. Okmányokkal felszerelt pályázatokat pályázni óhajtok az egrestői egyháztanács-hoz nyújthatják be augusztus 20-ig. Személyes jelentkezők előnyben részesülnek. Próbanapok a vasárnapok. Állás szeptember 1-én foglalandó el. Egrestő u. p. Balavásár (Kis-Küküllő megye.) Az egyháztanács. 596 1—1

Nagykászon középponti róm. kath. iskolához tanítónői állásra augusztus 15-ig pályázatot hirdetünk. Fizetés 1000 kor., lakás, kert. Kötelesség díjlevelben. Felszerelt kéresek «Róm. kath. Plébánia, Nagykaszon (Csik m.) küldendők. *Iskolaszék*. 607 1—1

A szepvizi róm. kath. örmény szertartású egyháznál megüresedett kántori állásra pályázatot hirdetnek. A kéresek hozzám nyújtandók be. Pályázhatik minden jó erkölcsű magyar honpolgár. Javadalmazás: 1600 korona évi fizetés, alapítványi misék után 120 kor., stóla körülbelül 80 kor., szabad lakás gazdasági épületekkel és kertetel. A pályázathoz mellékelni kell: oklevelet, erkölcsi, esetleg szolgálati bizonyítványt és keresztlevelet. Tanítói oklevéllel bíró pályázók előnyben részesülnek. A misé-énekek épen úgy, mint a latin szertartásnál, magyarul végeztnének. Pályázati határidő augusztus 4. Pályázók tartoznak próbára augusztus 8-án d. u. 2 órakor a plébánián személyesen megjelenni, ahol megtekinthetők a többi feltételek is. A választás egy próbaév után az egyházi főhatóság jóváhagyásával válik jogerössé. *Fürdő Simon* esp.-plébános. 603 1—1

Győri püspöki megye.

Szanyban egy férfi osztálytanítói állásra július 30-ig pályázat hirdettek. Javadalom: egy butorozott szoba, fizetés államsegéllyel 1000 korona és kertpótlék 20 korona. Ismétlősök oktatásában és kántoriakban díjlevélben írt módon részt vesz. Fölszerelt kérvények a kath. iskolaszéki Elnökséghez küldendők. 620 1—1

A nagycenki róm. kath. népiskolánál — az egyik osztálytanító betegsége miatt egy évre szabadságoltatván — helyettes tanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma: 1000 kor., lakás és fűtés. Pályázhatnak a kántorságban jártas okl. férfi tanítók, akiknek reményük lehet a jövő évben szervezendő új állást elnyerni. Az iskolaszékhez címzett kérvények augusztus 7-ig beküldendők. 618 1—1

A káptalanvisi (Sopron m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Jövedelme az 1908. évi javadalmi összértes szerint államsegéllyel együtt 1000 kor. Komorába be nem számítható alapítványból évi 160 kor. Egyházi teendőikért külön díjazás. Lakás áll három szoba, egy konyha, egy kamra, egy pince, egy istálló és szénbél. Tanítási nyelv magyar. Az állás azonnal elfoglalandó. Pályázati határidő aug. 14. Folyamodványok *Papp Antal* plébános, iskolaszéki elnökhöz Káptalanvisi u. p. Zsira küldendők. 623 1—1

Kalocsai érseki megye.

Ada (Bács m.) községben, elhalálozás folytán megüresült topolvai-úti szállási tanítói állásra pályázat nyújtatik. Javadalma: 1. Alapfizetés havi előleges részletekben Ada község pénztárából: 900 korona. 2. Földváltásdíj ugyanennyi havi előleges részletekben 180 korona. 3. Tanítói lakástulajdonosi átalány félévi részletekben 60 korona. 4. Fizetéskiegészítés az 1907. évi XXVII. t.-c. alapján államsegéllyel 100 korona. 5. Az 1907. évi XXVII. t.-c. alapján államsegéllyel járó korpótlék. 6. Az adai 795. sz. betétben 8809. hsz. a. felvett házbán természetbeni lakás kerttel. 7. Tanyarémfűtés átalány félévi előleges részletekben 100 kor. 8. Ablak-átalány félévi előleges részletekben 5 korona. Összesen 1105 kor. Kötelessége a mindennapi és ismétlősök oktatása. Köteles a kalocsai kántor és tanítói nyugdíjintézetbe lépni, valamint a «Bács Tiszavidéki Tanító Egyesület» tagjává lenni. Azon róm. kath. férfi tanító, kik ezeket az állást elnyerni óhajtják, kellően felszerelt s az adai róm. kath. iskolaszékre címzett kérvényüket augusztus hó 15-ig írt *Jauch Ferenc* ker. esp.-pléb. úrhoz Odesszére küldjék. A megválasztott állását szept. 1-én köteles elfoglalni, mely időtől kezdve fizetése is jár. *Latyk József* plébános, iskolaszéki elnök. *Kovács Ferenc* iskolaszéki jegyző. 613 1—1

A bajmoki róm. kath. elemi népiskolánál elhalálozás folytán egy tanítónői állás betöltendő. Javadalmazás: a) a községi pénztárból havi előleges részletekben 900 korona készpénz, b) 100 kor. államsegély, c) 200 kor. lakásbér és 20 kor. kertilletmény a községi pénztárból. A megválasztandó köteles az iskolaszék által kijelölt osztályt vezetni és köteles tagja lenni a zomborvidéki róm. kath. tanítóegyesületnek. Pályázati határidő júl. 31. A kellően felszerelt kérvények írt *Hegedűs Lénárd* esp.-plébánoshoz küldendők Bajmokra. 598 1—1

Kassai egyházmegye.

A hóri (Zemplén m.) róm. kath. tanítói állomásra pályázat hirdettek. Férfipályázók előnyben részesülnek. Fizetése 1000 kor. Választás aug. 7-én délután a vásárhelyi plébánián fog megtartatni. Kellően felszerelt pályázati kérvények *Kristóf Lajos* iskolaszéki elnök Vásárhely, u. p. Bánóc címre küldendők. 609 1—2

Alsósebesi (Sáros m.) róm. kath. iskolánál újonnan szervezett második tanítónői állásra július 28-ig pályázat hirdettek. Fizetése: 900 kor. államsegély, 100 kor. a hitközségtől, 200 kor. lakbér. Csak több évi működéssel bíró okl. tanítónők pályázhatnak. Továbbá a fenti vá-

lasztás folytán esetleg üresedésbe jövő kellemesi róm. kath. tanítói állásra szintén pályázat hirdettek. Olyan tanítók pályázhatnak, akiknek több évi gyakorlottságuk van. Rendes fizetésén kívül a tanító természetbeni lakással bír. Fölszerelt kérvények alulírtokhoz július 28-ig címzendők. *Szécsényi Juszín* h. plébános Alsósebes. 615 1—1

A szépréti (Sáros m.) róm. kath. kántortanítói állomásra ezennel pályázat hirdettek. Díjlevél szerinti jövedelme a következő: 1. Készpénzben kap államsegéllyel együtt 850 kor. 2. 13 kat. hold szántóföld. 3. 10 köböl gabonanemű. 4. Stóla körülbelül 40 kor. A választás július 28-án lesz Sárosdarócson megtartva. Személyes megjelenés az orgonálás miatt szükséges. A felszerelt kérvények a sárosdaróczi róm. kath. plébánia címére küldendők. *Csicsery Károly* plébános. 619 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A szülővőraljai (Trencsén m., u. p. Peredmér) államilag segélyezett róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma: az államtól 500 kor., alapítványokból 1/2 évi utólagos részletekben 460 kor., a hitközségtől 34 kor., számíthat 116 koronás subsidiumra is. Lakás: két szoba, kamra és konyha; a szükséges fát saját költségén köteles vágatni és befuvaroztatni. Pályázatok augusztus 10-ig, mely napon a választás megtartatik, az iskolaszékre címzendők. *Palmann Alajos* iskolaszéki elnök. 608 1—1

Pécsi egyházmegye.

A sásdi (Baranya m.) plébániához tartozó Váznok főisközségben a kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma: megfelelő lakás és házikerten kívül, párber címén készpénz mintegy 64 kor., tandíj 20 kor., ismétlőiskolaért 70 kor. Készpénz 165 kor., szántóföld 4 kat. hold 498 ööl, rét 1341 ööl, két méteröl hasáb és egy méteröl botfa, párber gabonában mintegy 184 korona 50 fillér. Szabadlegeltetési jog, négy malomfuvar és államsegély 253 kor. A kántortanítói földekre minden 1/4 urberes telek után 1 kocsis trágya kiviendő, valamint a kántortanító udvarában felgyülemlett trágyát is tartozik a község kifuvároztatni, továbbá a széna- és sarjutermetést lekaszálni, felgyűjtetni és a kántortanító udvarára behordatni. Ezenkívül az esetleges stóla-jövedelem. Kötelessége a köznapi és ismétlő tanköteleseket oktatni, vasár- és ünnepnap helyben litániát tartani s a helyi kántori teendőket teljesíteni, a pécsi egyházmegyei tanítói egyesületbe belépni. Folyamodványok augusztus hó 7-ig benyújtandók *Szűcs József* iskolaszéki elnökhöz Sásd. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. 612 1—1

A kovács-szenájai kántortanítóságra pályázatot hirdettek augusztus 13-ig. Jövedelme 745 korona készpénz 255 kor. föld, termény és lakás természetben. Abaliget (Baranya m.). *Kopári Gyula* plébános, elnök. 597 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

Az előzállási róm. kath. kántortanítói állásra augusztus 10-iki határnappal pályázat hirdettek. Javadalom: Harangozás 42 kor. Földilletmény (29.219) 975 korona. Földmunkáltatás 400 kor. Tengeriföld (2 hold) 50 kor. 18 drb állatlegeltetés 232 kor. Tuzifa 10 m³ 70 korona. Búza 22 kg. 17 kor. 60 fillér Szolgálmány a takarodásnál 23 kor. Párber 625 kor. 50 fillér. Stóla-jövedelem 165 kor. 50 fillér. Misesalapítvány 26 korona 78 fillér. Lakás és szükséges mellékhelyiségek 200 korona. Kert 20 kor. Esetleges ötödéves korpótlék. Kötelesség: az osztálytanító népiskolát, úgyszintén az ismétlősöket is vezetni és tanítani, mindennap a templomi és templomon kívüli kántortanítókat pontosan végezni, az egyházi énekekre kiváló gondot fordítani, minden harangozásról gondoskodni és a székesfehérvári egyházmegyei róm. kath. tanítóegyesületbe belépni. A kellően felszerelt folyamodványok (és pedig a keresztlevele, a házassági kivonat, eddigi működéséről szóló okiratok, erkölcsi bizonyítvány az illetékes plébánostól; letette-e a tanítói esküt s tagja-e az országos tanítói nyugdíjnak) *Vajda Ödön* apát úr

sméltóságának címezve az előszállási plébániahivatalhoz (Fejér m.) küldendők. A pályázni kívánók augusztus 10-én d. e. 10 órára a helyszínen személyesen jelennek meg. Az állás szeptember 1-én foglalandó el *Nemes Tivadar* ciszt. lelkész, igazgató. 602 1—1

Szepesi püspöki megye.

Liptó-hutti róm. kath. kántortanítói állomásra *augusztus hó 22-ére* pályázat hirdettek. Javadalmazása államségellyel 1000 korona. Kérvények a huttii róm. kath. iskolaszékre címzendők. (u. p. Szielnicz, Liptó m.) Tót nyelvi okvetlenül kívántatik! 600 1—2

Popradfalvi fiókegyházi magyar-tót tannyelvű róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalmazása: községi pénztárból 600 korona; 134 □ ölnyi szántóföld haszonelvezete 3 kor.; 5 öl tüzifa saját használatára házhoz szállítva 52 kor.; államségély 328 kor.; stóliailleték körülbelül 17 kor. Ezenkívül 120—140 kor. mellékjövedelemre is lehet számítani. Kötelessége az összes kántori és tanítói teendőket úgy a templomban, mint a templomon kívül, valamint a mindennapi és az ismétlőiskolában pontosan elvégezni, a hittant és a bibliai történelmet is tanítani, amiért a tót nyelvi ismerete feltétlenül szükséges. Pályázó kívánatra saját költségén bemutatkozni köteles. Pályázati határidő *aug. 20.* Gnézda (Szepes m.) *Trunk Andor*, plébános. 627 1—2

A **szepesjánosfalvai** róm. kath. kántortanítói állomásra *augusztus 10-ára* pályázat hirdettek. Jövedelem: I. Tanítói: Szepesjánosfalva részéről 96 kor., tandíj 6 kor., 2 hold 179 négyszögöl szántóföld 10 kor. 44 fill., 11 pozsonyi mérő rozs 07 kor. 48 fillér, 11 pozsonyi mérő zab 39 kor. 13 fillér, 5 öl tüzifa 40 kor. (Az iskolafűtésre 3 öl tüzifa.) Az összes fát a község szállítja. Állami segély 524 kor. A mahálfalvai és csontfalvi iskolásoktól tandíj címén 20 kor. II. Kántori: A szepesjánosfalvai templom pénztárából 160 kor., stóla 10 kor., két hold szántóföld 9 kor., mint csontfalvi kántor — míg ezt az állást betölti — kántori szolgálatért 60 kor., csontfalvi és mahálfalvi stóla 8 kor., szabad lakás. Pályázó kereszti- és okievéllel, működési és erkölcsi bizonylatokkal, szabad vagy házas állapotukat föltüntetve lelkészi bizonylattal, valamint községi illetőségi bizonyítvánnyal felszerelt és a szepesjánosfalvai róm. kath. iskolaszékre címzett kérvényeiket ft. *Csurják Lajos* esp. plébános és ker. tanfelügyelő írhoz Szepesvéghelyre küldjék be. 605 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A **bozsoki** róm. kath. iskolaszék az ujonnan szervezett tanítónői állásra pályázatot hirdet. Jövedelme: államségélyből 900 kor., hitközségtől 100 kor. és szép új lakás. Pályázati határidő *augusztus 16.* Kérvények lőt. *Karmossy Vince* plébános írhoz küldendők Köszegszerdahelyre. Megbízásból: *Kocsis Béla* isksz. jegyző. 616 1—2

Sormás községben (Zala m.) megüresedett községi jellegű kántortanítói állásra pályázatot hirdettek. Jövedelme szabad lakáson kívül 1200 kor. kézpénz havi részletekben, 82 koronára becsült telek, kert és legelőjog használat; kántori mintegy 50 kor. Jogait és kötelességeit 1910. július 5-én hozott iskolaszéki határozat szabályozza. A választás *augusztus 7-én* d. u. 3 órakor ejtik meg ének- és orgonapróbával. Az állás szept. 1-én elfoglalandó s a fizetés ez időtől folyósítatik. Utazási költség nem adatik. Okmányolt kérvény a sormási körjegyzőséghez küldendő. *Iskolaszék.* 611 1—1

Horvátfalva község (Vas m.) iskolaszéke róm. kath. tanítói állásra *július végéig* pályázatot hirdet. Fizetés községtől állami segéllyel együtt 1000 kor., kertilletmény 20 kor., két szoba, konyha, pince. Nyelv német-magyar, ismétlősöket tartozik tanítani, állását tartozik szeptember elsején elfoglalni; e naptól kezdve huzza fizetését s kezdődül a tanítás. Kérvények küldendők plébániahivatalnak Badafalva, posta Nagyfalva. 576 2—2

A **pinkóci** iskolaszék kántortanítói állásra pályázatot hirdet *augusztus 3-iki* határidővel. Választás aug. 4-én.

Az állás szept. 1-ével elfoglalandó. Jövedelme 1400 kor.: 4 hold 1055 □ föld bérértéke 186-20 kor., 32 m. puhafa hazaszállítva 112 kor., lakás. Földmunka s karc megváltva 316-44 kor. Többi kézpénz a hitközség pénztárából. Kötelessége díjlevél szerint. Kántoriak horvát nyelven. Személyes megjelenés előnyös s a megválasztottiak költségei meg lesznek térítve Kérvények *Osztorics József* isk. elnök címére Ujhégy, p. Pusztaszentmihály (Vas m.) küldendők. 575 2—2

Váci egyházmegye.

A **kakucsi** (Pest m.) róm. kath. férfitanítói állásra pályázatot hirdettek. Javadalmazása: természetben lakás, kézpénzben állami és községi segélyből 1000 kor. és 20 kor. kertátalány. Kötelességek díjlevél szerint. Választás *augusztus 14-én.* Kérvények *Nuszpel István* esp. plébánoshoz (Ujhartyán) küldendők. 604 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A **balatonfüredi** róm. kath. hitközség pályázatot hirdet egy szept. 1-én elfoglalandó tanítói állásra. Fizetése a hitközség pénztárából 200 kor., államségélyből 800 kor., szabályszerű korpótlék és 250 kor. lakásbér. A lakásbér negyedévi, a többi pedig havi előleges részletekben lesz kiszolgáltatva. Kötelessége a reabizandó osztályok tanítása és a kántori teendők végzése, melyért a stóliaris jövedelem öt illet. Kérvények *augusztus 10-ig Czigány Pál* plébános írhoz küldendők Palóznakra, posta Csopak (Zala m.). Választás aug. 16-án délelőt lesz, melyre az énekpróba végett személyes megjelenés kívántatik Balatonfüreden. *Az iskolaszék.* 600 1—1

A **nagyberényi** (Somogy m.) róm. kath. osztálytanítói állásra pályázatot hirdettek. Jövedelme: államségellyel 1000 kor., 20 kor. kertilletmény, egyszobás lakás. Kötelességei: az I. és II. vegyesosztályt vezetni, a gyermekeket mindennap templomba kísérni és rajuk ott felügyelni, a kántortanítót szükség idején a kántoriakban helyettesíteni, amit esetről-esetre az iskolaszéki elnök bírál el. Ezen állásra csak férfiak pályázhatnak. Személyes megjelenés szükséges. A kérvények *aug. 14-ig* a plébániai hivatalhoz küldendők. Választás aug. 16-án d. e. 10 óra. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. Tannyelv magyar. *Szöllösy Viktor* plébános, iskolaszéki elnök. 624 1—1

Polgári iskolai nyelvszakos tanítónő, magyar-német. bármint iskolánál állást keres. 22 éves, tavaly végzett, *Golla Valéria* Pozsony, Fa-utca 6. 595 2—3

Leányinternátus. A szent keresztől cím. irg. nővérek Zsámbékon (Pest m.) nyilvános elemi és polgári leányiskolával kapcsolatos internátusukat ez évben egy, e célra készült nagy épületben helyezték el, ennek következtében még van üres hely. Teljes ellátásért havonta 30 koronát kell fizetni. Bővebb felvilágosítást ad a zárdafőnöknő. 584 2—2

Jelesen képesített róm. kath. óvónő vagyok. Akadna-e valaki, aki engem megfelelő álláshoz juttatna. Szíves megkeresések *Csernyánszky Ilona* Jászszentandrásra intézendők. 610 1—1

Siketnémák felvétele. A siketnémák budapesti orsz. állami intézetének I. osztályaiban a jövő tanévre több növendéket vesznek fel. Felvételt nyernek első sorban a székesfővárosban és a szomszédalfalvakban élő teljesen siketnéma, részleges hallással és némi beszédmaradvánnyal bíró (később megsiketült) gyermekek. A szegénysorsúak a képzés idejére eltartási- és úti segélyt kaphatnak az intézettől. Másodsorban az ország távolabbi részeiből is felvétetnek olyan, a fentiekhez hasonló fogyatékoságban szenvedő gyermekek, akiknek csekély eltartási díjait egészben vagy részben biztosítják a hozzátartozók, vagy akik segélydíjra érdemesek. Felsőbb osztályokba való felvételért is lehet folyamodni. Csak a *július 25-éig* beküldött folyamodványok vétetnek figyelembe. Érdeklődőknek díjtanulni küld felvételi nyomtatványokat az intézet: VIII., Mosonyi-u. 8. sz. alatt működő igazgató-sága. 601 1—1

Első magyar vill. erőre berend. hangszergyár.

Stowasser János

császári és kir. udvari szállító,

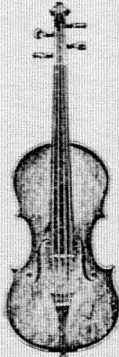
a m. kir. operaházi tagok, budapesti színházak, zeneakadémia, zenekörök, az összes fővárosi iskolák stb. szállítója, a hangfokozó gerenda és a javított Rákóczi-tárogató feltalálója.

Budapest, II., Lánchíd-u. 5. sz.
Gyár: II., Öntőház-utca 3. sz.

Magyarország legnagyobb vonós
és fuvós hangszergyára.

Ajánlja minden-
nemű saját gyár-
tású készült hang-
szereit, úgyszintén
szereket és hang-
szer-alkatrészeket:
hegedűk vonóval
& karmatól.

Hangfokozó-
gerenda, mely által
tárogató hegedűk
szonóra, beillesz-
tése után sokkal
jobb, erősebb hang-
got adnak tisztos si-
sen. 283—II.

Tárogatók 70
koronától.

Harmoniumok
90 koronától.

Pedál-harmo-
niumok legolcsóbb
gyári árban.

Tanároknak
kedvezmény!

Javítások a leg-
művészebb kivitel-
ben. — Árjegyzék
kívánatra ingyen
bérmentve.

Mindennemű hangszert:

cimbalmot, hegedűt, fu-
volát, grammophont,
zongorát stb. csekély
havi törlesztésre
szállít

NOWOTNÝ J. Budapest, VI. kerület,
Nagymező-utca 21. sz.

Kérjen hangszer-árjegyzéket.

41—II

Eredeti Zimmermann, Lauberger, Fér-
ster-féle csakis elsőrangú gyártmányok.

Zongorák, pianínok.

Képviselője

Hörl Nándor, Pozsony, Ventur-utca 24.

Csak azonnali készpénzfizetésre. Tanároknak
szerfelett előnyök. ■■■ Prospektus ingyen.

Vetítőgépet az iskolának!

A Hollós-féle vetítő taneszközök műinté-
zete kibocsátotta II. számú diaposzitiv jegy-
zékét az iskoláknak készülő képeiről.

A sorozatokhoz paedagogusok írják a
„Szövegkönyveket”. A vállalat paedagogiai
irányítója Moussong Géza, fővárosi igazgató.

A körütekintő, szakszerű összeállítás dacára
a Hollós-féle műintézet képei a legolcsóbbak,
s mégis minden sorozathoz díjtalanul csatol-
ják a megfelelő szövegkönyvet.

Az iskolai oktatás élénkítésére és értékének
emelésére igen fontosak a vetített képek. Ol-
csóságánál fogva minden iskola beszerezheti.
Kézelése egyszerű.

A vetítőgép ára 80—100 korona. A dia-
pozitívek darabja 1 korona.

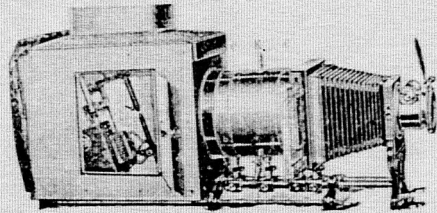
Tessék jegyzéket kérni a HOLLÓS-
féle műintézettől, Budapest, VII.,
Lövölde-tér 7. szám

MARX és MÉREI

tudományos műszerek gyára

VI., BULCSÚ-UTCA 7. : : : TELEFON 21—06.

Vetítőgépek, diaposzitivok, fizikai és egyéb tanítási eszközök.

Felekezeti
iskolák tel-
jes felsze-
relése az új
tantervsze-
rint.

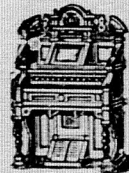
Árjegyzékek
díjtalanul
küldetnek.
404—4—26

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 25/B (Tisztviselőtelep).

Pedális harmoniumok mindkét rendszer
szerint és minden nagyságban pontos orgo-
na-méretekké templomok, szemináriumok
részére és mint gyakorló orgonák.

Bérmentes szállítás az utolsó
vasuti állomásig.

Tanároknak s lelkészeknek különös szá-
zalékengedély. Árjegyzék ingyen és
bérmentve. Részletfizetés engedélyezve.
93